

El despertar del poder xinès

Imatge de Hong Kong. L'Àsia del Pacífic té cada vegada més importància per garantir l'estabilitat econòmica i militar mundial.

Amb la finalització de la Guerra Freda, els països de l'Àsia del Pacífic van iniciar una cursa armamentística per garantir el control dels nombrosos punts conflictius de la zona. La Xina, cinquanta anys després de la revolució, es consolida com la gran potència de l'àrea.

Durant la Guerra Freda l'Àsia del Pacífic era un escenari ben important de l'enfrontament entre tots dos blocs. Les dues ideologies que dividien el món també havien dividit l'Àsia del Pacífic: Corea del Nord, el Vietnam, Laos i Cambotja eren estats comunistes, els uns sota influència xinesa i els altres soviètica. D'una altra banda, el Japó, les Filipines, Tailàndia, Corea del Sud, Taiwan, Austràlia i Nova Zelanda feien costat a un Occident dirigit pels EUA i omnipresent al

Pacífic des de la Segona Guerra Mundial. Els altres estats, o bé no tenien importància estratègica o bé no s'alineaven, com Indonèsia.

Amb la decadència i desintegració de l'URSS i la desaparició de "l'amenaça comunista", va desaparèixer el món bipolar que fins llavors havia dominat tota relació internacional en favor de les relacions multipolars entre països diversos. A l'Àsia del Pacífic es descobria la potència creixent de la República Popular de la Xina (RPX) i la puixança econòmica del

Japó, de Corea i del sud-est asiàtic.

De fet, tothom sap que determinats països asiàtics han experimentat un creixement econòmic espectacular des dels anys 60; però, ja sabem fins a quin punt afecta la nostra vida quotidiana, aquest creixement? La resposta més comuna a aquesta pregunta s'expressaria en termes econòmics; consideraria qüestions cabdals com la mundialització de l'economia, i el fet que una empresa de Corea, Taiwan o Singapur produeix articles de consum que s'adquireixen cor-

rentment a Barcelona, Berlín, París o Londres. També tindria en compte que, una gran part de la inversió forana a les nostres ciutats, no la fan pas multinacionals europees o americanes, sinó japoneses. També ponderaria el creixement de les inversions estrangeres i les exportacions –incloses les europees– a la regió. Finalment hi afegiria una consideració molt important: de l'Àsia del Pacífic ens proveïm, en gran part, de productes tecnològicament avançats, alguns de necessaris a moltes empreses de tot arreu (un exemple, l'ordinador amb què escric aquest article), en qualitat d'eines o de primera matèria de la seva producció. Tot plegat té conseqüències directes per a la nostra economia, en termes de llocs de treball, d'inversió, d'importació i exportació, de mercats de divises... La gran importància econòmica i comercial de l'Àsia del Pacífic ens hauria de fer reflexionar, doncs, sobre el gran interès de l'estabilitat de la regió i sobre el seu pes polític i militar. Per il·lustrar fins a quin punt ens afecta, a la pràctica, aquesta regió, una sola dada: el 40% del trànsit marítim de mercaderies mundial circula per aquesta zona o hi va destinat.

L'equilibri del poder a l'Àsia del Pacífic.

L'estabilitat de la zona depenia, fins que no va desaparèixer la política de blocs, dels dos grans actors de la política mundial: els EUA i l'URSS. La confrontació entre blocs es debatia a l'Àsia molt més intensament que no en cap altre continent. Hem de recordar que els conflictes més intensos del període entre aquests dos blocs s'escaigueren a l'Àsia (Corea 1950-53 i Vietnam 1965-75), i que, de conflictes de baixa intensitat, n'hi havia a tota la regió.

La qüestió cabdal és que, en el sistema anterior d'equilibris polítics de l'Àsia del Pacífic, hi comptaven l'URSS, una RPX limitada i els EUA. Avui l'URSS ha desaparegut i Rússia –la seva successora– no té capacitat per a influir més enllà de les seves disputes frontereres, la Xina ha multiplicat amb escreix el seu potencial econòmic, polític i militar, i els EUA, després

de dubtar sobre la seva permanència al Pacífic i d'iniciar-ne la retirada militar, reconeixen avui la importància de la zona. Però aquests canvis no han estat els únics del Pacífic; les nacions anomenades de "l'Àsia emergent" han experimentat un notable desenvolupament econòmic, aquestes darreres dècades, que les posa en condicions d'exercir una influència política creixent i, en el cas de Japó, de restablir el seu paper de potència mundial.

El centre de gravetat polític de l'Àsia del Pacífic es trasllada lentament, però inexorablement, als països d'aquesta regió. Després de segles d'intervenció de potències estrangeres en els seus propis afers, el seu futur cada vegada serà més determinat pel pes de les superpotències regionals (la RPX i el Japó) i els països més desenvolupats de la zona (Corea, Taiwan i alguns membres de l'ASEAN). Encara hi perdura, tanmateix, una gran influència política, militar

i comercial dels EUA, garant necessari de l'estabilitat de molts estats. Aquest és el gran canvi que s'accentuarà a mesura que avançarà el segle XXI.

Un canvi acompanyat d'un creixement en les despeses i potencial militar dels països asiàtics. Abans de la crisi financera i econòmica, els països de l'Àsia del Pacífic vivien una accelerada traducció en el terreny polític i militar de la prosperitat econòmica. La modernització a passos accelerats de les forces armades i el desplegament de polítiques internacionals pròpies eren un tret comú dels estats de l'Àsia del Pacífic. Els analistes prevèiem una cursa d'armaments regional, alimentada per una economia puixant, per por del domini regional de la RPX i la perspectiva d'exercir una influència en zones marítimes encara per explotar.

L'instrument de la política que són les forces militars s'havia d'adequar a aquests canvis i a les noves estratègies nacionals. Els con-

ARKIU / EFE

Instantània de la borsa de Tokyo.

La implicació japonesa en els afers regionals augmentarà en un futur pròxim, sobretot si els EUA es retiren de certes àrees o deixen de garantir-ne la seguretat.

Voluntat de ser superpotència

Els canvis i millores de les forces armades xineses són capitals per al futur de la regió i, com veurem tot seguit, mostren una inequívoca voluntat de convertir la República Popular de la Xina (RPX) en una potència de primer ordre.

Però també cal entendre les necessitats d'un país tan gran centrat en el seu desenvolupament econòmic. La RPX conté el 22% de la població mundial, però només té un 7% de terra cultivable, que decreix anualment més de 400 km² per l'erosió del sòl i més factors. Malgrat això, la població estimada per a l'any 2020 hi serà de 1.500 milions d'habitants. També es calcula que l'any 2020 la demanda de petroli hi serà de 350 milions de tones, quan només se n'hi podran produir 140 milions. Com podem comprovar, la demanda futura de recursos de tota mena, que acompanya un creixement econòmic d'aquestes dimensions, augmentarà de forma notable. Aquests recursos es poden obtenir de maneres diferents, però l'opció més atractiva per a garantir-ne el subministrament i evitar la dependència dels mercats o dels altres països és extreure'ls de la Mar del Sud de la Xina. Aquesta àrea marítima conté pesca, petroli i gas natural. És possible que la intenció xinesa sigui d'assegurar-se'n el control. I per tenir aquest control calia canviar els mitjans a disposició del dirigents xinesos.

El primer canvi, i més important, l'ha fet l'Exèrcit Popular d'Alliberament canviant la seva doctrina. Des de Mao la defensa de la Xina era garantida per una estratègia de defensa en massa al territori propi que feia costosíssima tota intenció d'atacar-la.

Aquesta estratègia ja ha estat abandonada per una altra de més pròpia d'una potència militar amb voluntat ofensiva i de projecció de forces a l'exterior. Cal notar aquí la influència de la Guerra del Golf Pèrsic (1990-91) en el pensament militar xinès. Documents oficials sobre la reforma de l'entrenament militar publicats el 1994 assenyalaven la importància de poder lluitar amb èxit en conflictes d'alta tecnologia i armes combinades, i feien referències directes a l'operació Tempesta del Desert que havia derrotat l'Iraq al Golf Pèrsic. La doctrina actual es basa en l'ús de forces d'alta mobilitat i de desplegament ràpid, en un desplegament avançat de les unitats i en la cooperació entre els serveis —exèrcit, marina i aviació.

El resultat d'aquesta doctrina és una prioritització de les necessitats de la força aèria, seguida de la marina, que deixa en darrer terme l'exèrcit. En aquesta direcció s'han reduït el nombre d'efectius i de regions militars, que han passat d'onze a set. També es destaca la millora qualitativa. Ara cal que els oficials siguin més joves i més ben preparats, i els mitjans per aconseguir-ho són noves universitats militars i la insistència en l'entrenament i en l'educació.

L'equipament necessari per a dur a la pràctica aquesta

doctrina, els xinesos el van adquirint gradualment, però incessantment. La principal font d'aquest material militar és Rússia, que a través de la companyia estatal Roosvrougenie ha subministrat el 70% de les importacions militars xineses.

Les adquisicions a Rússia són de sistemes d'armes moderns i procuren anar acompanyades de transferències de tecnologia. La compra a Rússia d'avions caçabombarders avançats Su-27 i Su-31, de submarins diesel-elèctrics classe Kilo, de míssils antiaeris S-300PMU1, són exemples de la necessitat de sistemes d'armes compatibles amb els nous rols aeronaus de les forces xineses. Però la incorporació més important consisteix en els caçabombarders russos, no solament per les seves capacitats, sinó també pel seu abast en missions de combat (1.500 km per al Su-27), vital mentre la flota xinesa no disposi de portaaeronaus operatius.

Amb l'objectiu situat en la projecció de forces més enllà de les seves fronteres, els xinesos també tenen en compte el desenvolupament propi de sistemes d'armes. El pla anomenat "S-863" preveia la construcció de portaaeronaus a les drassanes de Dalian, que han fabricat vaixells de 300.000 tones. (Probablement és amb aquesta intenció que s'han ampliat les drassanes de Xanghai i Zhanjiang). També han fet un esforç per desenvolupar un nou míssil: el Dong Feng 31, amb un abast de 8.000 km, una velocitat superior a la d'intercepció per sistemes com ara l'americà *Patriot*, i una càrrega de 700 kg d'explosiu o nuclear de 250 kilotones.

L'interès dels xinesos a adquirir sistemes d'armes d'alta tecnologia no s'acaba pas amb les compres de material o de llicències per a produir-ne. L'escàndol de l'espionatge xinès sobre programes de desenvolupament d'armes nuclears americans ens mostra un interès cabdal a absorbir tecnologia militar amb capacitats estratègiques. La traïció d'investigadors científics nord-americans, i l'afirmació de l'FBI que hi ha una xarxa d'espionatge que inclou empreses que compren tecnologies duals, especialment en armes nuclears, va evidenciar tant les mancances del contraespionatge nord-americà com les intencions xineses. L'espionatge xinès, segons el Congrés dels Estats Units, ha obtingut informació secreta sobre dos caps nuclears americans que farien avançar les seves forces nuclears de l'antiquada tecnologia dels anys 50 fins a la paritat tecnològica amb les armes nuclears americanes.

El salt en les capacitats nuclears xineses, la modernització dels exèrcits i del material militar xinès ens mostren que la Xina apuntala amb la força de la seva economia puixant la seva voluntat de ser una superpotència. Una voluntat que ens recorda aquella famosa sentència de l'emperador Napoleó: "Deixeu dormir la Xina. Ai de nosaltres, si la Xina es desperta...". **D. B.**

flictes regionals latents i les disputes sobre determinades àrees de la regió són raons més que suficients perquè un país no vulgui quedar militarment endarrerit.

Com evolucionarà la situació a la zona? Canviaran els equilibris de poder entre els estats asiàtics i les superpotències? Ens afectaria, a nosaltres, els europeus, l'esclat d'un conflicte? Per respondre a aquestes preguntes ens caldria fer un repàs dels "punts calents" d'aquesta regió del món.

Pau a la frontera septentrional. En aquesta frontera de la Xina hi ha hagut enfrontaments periòdics entre les forces russes del KGB, encarregades de la vigilància fronterera de l'URSS, i l'exèrcit xinès. El 1996 es va arribar, en la vint-i-dosena ronda de negociacions, a un acord entre Rússia, el Kazakhstan, el Kirguisistan, el Tadjiquistan i la RPX amb la idea d'establir una frontera segura. Entre els punts acordats hi ha una clàusula de no-agressió, l'obligació de notificar "activitats militars significatives" a menys de cent quilòmetres de la frontera i l'intercanvi d'observadors militars en cas d'exercicis i maniobres. D'aquesta manera hom prova de resoldre les disputes frontereres entre la RPX i els seus veïns del nord, que tenen els orígens en les disputes amb l'URSS.

L'acord, renovat fa poc amb la reunió dels líders polítics de Rússia, la RPX i les repúbliques del centre asiàtic, i utilitzat mediàticament per Boris Ieltsin, és important, per l'estabilitat que dona a una frontera nord molt conflictiva i relativament permeable a grups com els independentistes uigurs de la província xinesa de Xinjiang, a l'extrem nord-oest de la RPX. Però el fet de més relleu per al lideratge xinès és la tranquil·litat d'una "esquena" relativament segura.

Corea, el conflicte permanent. Des que es va acabar la fase bèl·lica del conflicte de Corea, el 1953, l'hostilitat entre ambdues corees no ha disminuït gens. És per això que no han signat cap

L'acord entre la Xina, les repúbliques del centre asiàtic i Rússia dona estabilitat a una frontera conflictiva tradicionalment.

tractat de pau i l'única base que aguanta la situació actual és l'alto-el-foc subscrit després de tenses negociacions al final de la guerra. La situació actual continua essent força preocupant. Corea del Nord és un estat comunista, aliat de la RPX, a prop del col·lapse econòmic-alimentari i amb unes forces armades sobredimensionades (una mostra: les forces armades apleguen 1.128.000 homes, i el servei militar obligatori dura de cinc anys a deu), dissenyades per actuar de forma ofensiva i obsedides per posseir armes nuclears. Corea del Sud és un dels "tigres" econòmics de l'Àsia que ha desenvolupat una economia industrial i que, malgrat la crisi asiàtica recent, ocuparà cada vegada més espai comercial als

mercats internacionals. Amb la seva seguretat garantida pels EUA, que hi mantenen tropes –més de 30.000 efectius– i un comandament conjunt, Corea és un dels països sota el paraigua militar i polític nord-americà.

L'estabilitat de la península i la resolució pacífica del conflicte no solament són vitals per a Corea del Sud, que és qui més hi perdria en una represa de la guerra, sinó també per als EUA i el Japó. La situació geogràfica de Corea, relativament a prop del Japó, faria fàcil que les hostilitats afectessin l'arxipèlag japonès. Cal recordar que hom tem que Corea del Nord no disposi de més de cinc artefactes nuclears muntats sobre míssils capaços d'arribar al sud del Japó i, és clar, a qualsevol punt de Corea del Sud. L'impacte d'un conflicte obert que infligís pèrdues materials a les indústries o al trànsit marítim de mercaderies de Corea del Sud i del Japó seria desastrós per a l'economia internacional.

Centre de totes les mirades: la Mar del Sud de la Xina. Aquest és potser el més complex dels punts conflictius de la zona. Aquesta mar ocupa una posició central entre set estats diferents que hi tenen interessos: la RPX, Taiwan, el Vietnam, Malàisia, Singapur, les Filipines i Brunei. Les

Soldats sud-coreans a la frontera amb el seu veí comunista. Corea del Sud seria qui més perdria amb la represa la guerra amb Corea del Nord.

ZND

ARXIU / EFE

ASEAN

MINISTERIAL MEETING

3-24 JULY 1999 SINGAPORE

Tancament de la cimera de l'ASEAN celebrada el passat mes de juliol. Aquest organisme, que agrupa els països ribers de la Mar del Sud de la Xina, dista encara moit de ser l'OTAN del Pacífic.

causes de conflicte són principalment el recobriment de les Zones Econòmiques Exclusives (ZEE), que atorguen l'explotació econòmica de les àrees marines adjacents a la costa fins a 370 km (200 milles nàutiques) i, amb més importància, l'existència d'atolons, grups d'illes i illots sense adscripció territorial. Els dos grups d'illes més importants són les Paracels i les Spratly; les Paracels, situades al sud de l'illa xinesa de Hainan i a l'est del Vietnam; les Spratly, més cap al sud, a mig camí entre les Filipines i el Vietnam.

Aquests dos grups d'illes són vitals per al desenvolupament econòmic de la zona, més el fet de controlar-les que no les illes mateixes, que són de corall. Al subsòl marí de la Mar del Sud de la Xina és força possible que hi hagi jaciments de petroli i de gas natural, ingredients de primera necessitat per a economies en plena fase d'expansió. També té molta significació econòmica que la sobirania d'aquestes illes pugui afectar l'extensió de les ZEE assignades a cada país ampliant-les per als uns i reduint-les per als altres. Hem de pensar que el valor comercial de la pesca d'aquestes grans extensions marines del pacífic és molt elevat. Per exemple la sobirania russa de les illes Kurils –al nord del Japó– li proporciona una ZEE de 100.000

km² amb pesca i algues amb un valor de mercat de més d'un bilió de dòlars. I a la dimensió econòmica dels recursos naturals, hi hem d'afegir la del trànsit marítim comercial. Al sud de les illes Spratly, hi transiten més de trenta milions de tones de mercaderies l'any, en una ruta que ve del canal de Suez i del Golf Pèrsic, es bifurca cap al nord en direcció a la RPX, Taiwan, Hong-Kong, el Japó i Corea, i cap a l'est en direcció a les Filipines i a la costa dels EUA. Per les Paracels, hi transita una gran part del trànsit en direcció a la RPX, i més cap al nord hi ha la ruta de comerç xinesa entre els seus ports.

Cap dels estats costaners no deixa de veure la importància econòmica que tenen les illes, ni la importància estratègica que representa tenir-ne la sobirania, no sols en termes geogràfics, sinó també militars. Tot i que defensar illes minúscules és un problema considerable, fins i tot disposant d'una força aeronaval eficient, la sobirania i algunes bases en aquestes petites illes poden ser d'extrema utilitat, tant en un conflicte obert com en temps de pau. Tenir aquestes illes representa, per exemple, poder vigilar el trànsit marítim o donar suport logístic naval a unitats avançades. Els xinesos han construït aquests darrers anys moltes infraestructures, la majoria petits

enclavaments de vigilància construïts a poca distància del nivell del mar. Les instal·lacions més importants són un aeròdrom apte per a caçabombarders a l'illa Woody, la major de les Paracels. I els xinesos no són els únics a competir. Així les Filipines feren igual a l'illa Pagasa, però amb un aeròdrom només apte per a avions de patrulla i de transport.

Tot plegat fa que el domini d'aquestes diminutes taques de terra enmig de la mar tingui molta importància. De fet, ja fa temps que els interessats se'n disputen la sobirania, amb incidents i enfrontaments no verbals –és a dir amb baixes– entre les forces navals d'alguns països, sobretot entre les Filipines i la RPX.

Taiwan, país o província? El conflicte potencialment més perillós de l'Àsia del Pacífic és la irrelolta disputa entre Taiwan i la RPX. Només cal recordar les demostracions de força amb llançament de míssils a només quarantacinc quilòmetres dels ports de Taiwan i maniobres de 400.000 soldats de l'exèrcit xinès davant l'illa, durant les eleccions presidencials a Taiwan, el març del 1996; o, més recentment, ara fa unes poques setmanes, amb amenaces públiques d'atac pel règim comunista xinès i maniobres militars simultànies.

Taiwan és, des del punt de vista de la RPX, una província en rebel·lia des que s'hi va refugiar Chiang-Kai-Chek amb les restes de l'exèrcit nacionalista, al final de la guerra civil xinesa. No obstant això, Taiwan ha evolucionat en el terreny econòmic desenvolupant una dinàmica indústria de productes de consum. El país té ara un règim democràtic que reforça un sentit d'identitat que podria acabar en una declaració d'independència. Independència rebutjada sense embuts per Pequín, que no ha dubtat a fer demostracions de força i coercions diplomàtiques, si bé les seves forces no podrien pas garantir una operació militar d'èxit, per falta de transports amfibis adequats, d'avions moderns, i per inferioritat naval respecte als EUA. I els EUA no estan disposats a per-

metre una solució no pacífica del conflicte i donarien suport a Taiwan en cas de crisi. Per tant, hi hauria un perill seriós d'escalada del conflicte. Com a mostra, durant les maniobres intimidatòries, la VII Flota va destacar ràpidament dos portaavions a prop de l'illa, i és prou clar que hi haurien intervingut, en cas d'una agressió seriosa a Taiwan. Cal dir que aquest afer és el factor que més distancia la RPX i els EUA, malgrat les creixents relacions comercials. Relacions comercials importants com les que, curiosament, mantenen Taiwan i la RPX i gràcies a les quals Taiwan és el segon país inversor a la Xina continental.

Perspectives a l'Àsia del Pacífic: la RPX. El repàs dels focus de conflicte regional, ens mostra un fet indiscutible: el pes de la RPX. En cadascun dels conflictes que hem repassat, hi ha implicats interessos xinesos de forma clara. La RPX acaba de consolidar, aquesta darrera dècada, la inatacable frontera sobre l'Himàlaia –ocupant el Tíbet sense preguntar– i la frontera del nord amb els estats successors de l'URSS –amb un pacte diplomàtic–. Les intencions xineses i els instruments que té a l'abast són decisius en els esdeveniments a l'Àsia, i encara més a la costa del Pacífic.

En l'actitud de la RPX, el creixement econòmic, l'assoliment de l'estatut de superpotència i la recuperació de la seva influència regional, hi tenen un paper cabdal. Els líders xinesos orienten les seves accions a assolir un desenvolupament del país en tots els sentits. Veuen prou clar que només una economia dinàmica i que funcioni els pot permetre una despesa de superpotència, sobretot en el terreny militar. I també és evident per a ells que, a una economia en expansió, li calen molts recursos, de tota mena. El creixement i desenvolupament econòmic xinès requerirà quantitats enormes d'inversió, d'acord amb la immensitat del país i els seus mercats potencials, i de recursos de tota mena. Energia, primeres, matèries, aliments, etc., seran necessitats que

El conflicte potencialment més perillós de la zona és la irresolta disputa entre Taiwan i la República Popular de la Xina.

creixeran molt i que seran més difícils d'obtenir que no pas la inversió en capital. La inversió es pot fer venir de l'exterior oferint perspectives de beneficis econòmics, mentre que la dependència dels mercats internacionals per a obtenir recursos materials que són "ingredients" bàsics de l'expansió de l'economia xinesa ja és més problemàtica. De molts d'aquests recursos, on n'hi ha, potencialment, dins la RPX –però sense explotar, o només parcialment explotats–, és a la disputada Mar del Sud de la Xina i a les seves costes. És, per tant, evident la importància que pot tenir el control d'aquesta àrea marítima i de les ZEE corresponents. Amb això la resta de veïns de la Xina a l'Àsia del Pacífic en

són afectats directament, com a veïns i perquè també hi tenen reivindicacions, reivindicacions que pretenen un repartiment adequat del pastís.

Ara, una divisió desfavorable d'aquesta àrea constituiria de fet una dependència de l'exterior, cosa que la direcció xinesa no està disposada a permetre, i per això usa i usarà els mitjans al seu abast per garantir-ne el control. Aquests mitjans, avui limitats, exigeixen una modernització de les forces aeronavals, que vol dir transformar la marina xinesa en una armada d'aigües profundes, amb capacitats oceàniques (ara només és una força de patrulla de costa); també exigeixen la transformació de la seva força aèria, reduint-ne el nombre d'avions, però dotant-los de més abast, amb armes i tàctiques més modernes i adequades al combat aeronaval.

ASEAN, cap a una integració asiàtica? Els països riberencs de la Mar del Sud de la Xina es troben agrupats actualment en l'organització internacional més important de l'Àsia. L'Associació de les Nacions del Sud-est de l'Àsia (ASEAN) fou fundada l'agost del 1964 per Tailàndia, Malàisia, les Filipines i Singapur, països llavors, i ara, aliats dels EUA. Una volta superada l'herència de la Guerra

Els presidents xinès i nord-americà, Jiang Zemin i Bill Clinton, durant una reunió a Nova Zelanda el passat 11 de setembre. Malgrat les creixents relacions comercials entre els dos gegants, hi ha importants punts conflictius, com ara la situació de Taiwan.

ARXIU / EFE

Els països de l'ASEAN ja ha fet passos endavant en la integració econòmica. L'obertura d'una zona de lliure comerç al sud-est asiàtic sembla força imminent.

Freda, el juliol del 1995 s'hi incorporava el Vietnam. Birmània, Laos i Cambotja hi són en qualitat de països observadors.

L'ASEAN dista molt de ser l'OTAN del Pacífic. Més que una aliança multipartidista és un fòrum regional en què es poden discutir els afers d'interès comú i enfortir les relacions mútues. La tradició diplomàtica asiàtica tendeix més a les relacions bilaterals i llargues i a les negociacions dilatades. Malgrat això, els països de l'ASEAN han de començar a triar entre els pactes bilaterals o mantenir una posició conjunta més sòlida en els problemes comuns, molt especialment aquells en què hi ha la RPX, que acostuma a ser intransigent en qüestions com la Mar del Sud de la Xina, d'importància cabdal per als membres de l'ASEAN. Cal tenir en compte que els països del sud-est d'Àsia amb elevades taxes de creixement econòmic depenen molt de la llibertat del trànsit marítim a l'hora de rebre o d'enviar béns i mercaderies, i algunes de les rutes més importants del trànsit marítim comercial –com ja hem comentat– passen per la Mar del Sud de la Xina i prop de les illes Spratly.

La tendència a la integració d'aquests països és, ara com ara, limitada. En el terreny econòmic, no gensmenys, ja tenen, ara mateix,

“Deixeu dormir la Xina. Ai de nosaltres, si la Xina es desperta...”, sentenciava Napoleó fa ja dos-cents anys.

forts lligams comercials (el 40% del comerç d'aquests països es fa amb membres de l'ASEAN), i l'obertura d'una zona de lliure comerç al sud-est asiàtic sembla força imminent. És indubtable que els passos endavant en el terreny econòmic, en un grau menor o major, reforçaran en el futur la cooperació política i de defensa, perquè reforçaran la interdependència i la necessitat d'atacar uns mateixos problemes.

En l'àmbit de la seguretat, la prosperitat de l'ASEAN depèn de la capacitat de tots aquests països de plantar cara a una eventual agressió, per exemple, a la llibertat del trànsit marítim i a les seves reivindicacions sobre les illes Spratly. La solució pacífica de les reivindi-

cacions i disputes és una condició necessària per a l'estabilitat de la regió i perquè s'hi mantingui un cert equilibri. Cal considerar que, a més de la RPX, el Vietnam, Malàisia, les Filipines i Brunei tenen presència militar a les illes Spratly, i que ja hi ha hagut incidents i tensions sobre el terreny.

El paper del Japó. El Japó és la potència econòmica indiscutible de la regió, i el seu paper com a potència regional és encara difuminat. Per un cantó, manté una aliança política i militar amb els EUA, que des del final de la Segona Guerra Mundial l'ha deslliurat d'haver-se de preocupar de la seva pròpia seguretat, ço que li ha permès de centrar-se en el desenvolupament industrial i econòmic. Però, aquesta aliança, presenta alguns interrogants. En primer lloc ha desaparegut la seva principal raó de ser –l'amenaça directa de l'URSS al nord del Japó–, i en segon lloc, i cosa més important, el Japó i els EUA han tingut unes relacions comercials difícils. Sobre tot l'aspecte econòmic podria originar més friccions en les relacions entre aquests dos països, tant més que l'actitud del Japó és ben acceptada pels països de “l'Àsia emergent”, especialment del sud-est. De fet aquests països accepten la necessitat d'una economia japonesa que faci de motor regional i que sigui un component clau d'un front comercial asiàtic contraposat als EUA. Malgrat això, totes dues parts saben que un enfrontament excessiu en qüestions comercials és perillosa per a una cooperació política i de seguretat, desitjada per tots dos. Una cooperació molt estreta en relació amb la seguretat i de la qual és un exemple la profusió d'exercicis militars conjunts. La implicació japonesa en els afers regionals augmentarà en un futur pròxim, sobretot si els EUA es retiren de certes àrees o deixen de garantir-ne la seguretat. En tot cas, que el Japó segueixi els passos d'Alemanya i adquireixi unes certes responsabilitats addicionals és d'esperar, i, a més, és l'únic país de la regió capaç de fer de contrapès a una RPX colossal.

Cap a una cursa d'armament regional?

El 1997 els analistes consideràvem la regió de l'Àsia del Pacífic candidata a una frenètica cursa armamentística. En aquesta previsió, hi pesaven tres raons poderoses. En primer lloc, la traducció militar del creixement econòmic. En segon, consideràvem que amb la postguerra freda i la superació de les rivalitats amb l'adscripció als blocs, les forces armades d'absolutament tots els països de l'Àsia del Pacífic havien de girar cap a funcions aeronavals —funcions inassolibles en l'estat en què es trobaven, i que requerien programes de modernització: vaixells i avions nous—. L'últim factor, el creixement i la modernització de la flota i l'aviació militars xineses alterava l'equilibri militar d'una forma dramàtica, posava en guàrdia els veïns i els condicionava a l'hora de planificar les adquisicions d'armes. La suma de tots aquests factors perfilava l'esquema necessari d'una cursa armamentística d'abast regional, basada en les capacitats xineses i en la resposta dels seus veïns.

De fet, abans de la crisi asiàtica del 98, les vendes d'armes a la regió s'havien disparat ja feia uns quants anys, sobretot en el camp aeronaval. La introducció en aquest mercat d'avions russos de molt bona relació qualitat-preu n'és un bon exemple, juntament amb la venda d'un portahelicòpters de la companyia espanyola Bazán a la marina tailandesa. L'únic país que no es destacava per

ARXIU / EFE

Vista de Kuala Lumpur, capital de Malàisia, un dels 'tigres' asiàtics. Aquest és un dels països amb interessos en la conflictiva Mar del Sud de la Xina.

grans compres a l'exterior era el Japó, que, malgrat la dimensió reduïda de les seves forces d'autodefensa, manté un complex militar-industrial propi basat en sistemes de tecnologia molt avançada.

Així la crisi financera i econòmica ha actuat de fre d'aquesta tendència a la modernització i adquisició de material militar. La crisi ha acabat afectant la relació de canvi de les monedes locals amb les divises fortes, particularment el dòlar. Es clar, això afecta les adquisicions a l'estranger, que, fetes sempre amb aquestes divises, han resultat molt més cares que no amb els tipus de canvi anteriors a la crisi. Però aquest efecte no ha estat uniforme. I és que les conseqüències de la crisi i els seus efectes varien segons els països. Per tant els processos de modernització militars no s'han endarrerit igualment

a tot arreu. Així, la RPX, tot i haver sofert l'impacte de la crisi, l'ha resistit sense les greus davallades del PIB que han tingut els altres països. Creixements negatius del PIB, devaluacions successives de la moneda, indicis de recessió econòmica..., han impossibilitat (és el cas de les Filipines o d'Indonèsia) els programes militars anunciats, alhora que els xinesos anaven fent amb una paciència confuciana. Aquesta mena de "cost d'oportunitat" en el terreny militar, fa que ara els filipins es vegin impotents, quan els xinesos continuen ocupant illots i estenent les seves patrulles navals per la Mar del Sud de la Xina, i que el president Estrada invoqui l'amistat i els tractats defensius entre les Filipines i els EUA.

Avui, amb una superioritat militar significativa, però no definitiva,

Llengua Nacional

Associació que amb la seva revista homònima vol contribuir a l'expansió i bon ús de la llengua catalana

- Soci numerari:** quota anual 6.000 pessetes (Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.)
- Subscriber protector:** preu anual 3.000 ptes.
- Subscriber regular:** preu anual 2.000 ptes.

Llengua Nacional
C. Mallorca, 264, 1r C
08008 BARCELONA

Telèfon: 93 456 88 79
Correu electrònic:
rsangles@intercom.es

CAL

Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana

Adreieu-vos a Rocafort, 242 bis, 08029 Barcelona
Telèfon 934 44 35 08 · F· 934 44 38 09

Tarrés, tessella nacional

Antoni Arbós i Pasqual
i Ramon M. Arbós i Palau

Història d'aquest petit poble de les Garrigues situat al vèrtex de contacte amb la Conca de Barberà i la Baixa Segarra.

Institut d'Estudis Ilerdencs
"Viles i ciutats", 27